

DECIZIE

7 octombrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Nina Vascan
Nicolae Craiu

examinând recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale,
în cauza de contencios administrativ la acțiunea depusă de Radu Bîrcă
împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea actului
administrativ individual defavorabil, obligarea emiterii actului administrativ
individual favorabil și repararea prejudiciului moral,

împotriva încheierii din 17 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care
apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva hotărârii din 26
decembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani a fost considerat
inadmisibil, pe motiv că motivarea apelului nu a fost depusă,

c o n s t a t ă:

La 3 iulie 2018, Radu Bîrcă a depus cerere de chemare în judecată în ordinea
contenciosului administrativ împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu
privire la contestarea actului administrativ individual defavorabil, obligarea
emiterii actului administrativ individual favorabil și repararea prejudiciului moral.

Prin hotărârea din 26 decembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani,
cererea de chemare în judecată depusă de Radu Bîrcă a fost admisă parțial, fiind
dispusă anularea deciziei nr. 51 din 24 mai 2018 de refuz a Casei Naționale de
Asigurări Sociale și obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a emite
actul administrativ individual, prin care să dispună recalcularea pensiei care i se
cuvine lui Radu Bîrcă, ținându-se cont de salariul funcției, salariul pentru gradul
special, sporul procentual pentru vechime în serviciu, primite înainte de
concediere, precum și din media lunară a altor recompense, plăți, sporuri și
suplimente primite în ultimul an de serviciu, precedente concedierii din 29 martie
2018. În rest, în partea încasării prejudiciului moral în sumă de 10 000 lei, acțiunea
a fost respinsă. S-a încasat din contul Casei Naționale de Asigurări Sociale în
beneficiul lui Bîrcă Radu suma de 6500 lei cu titlu de asistență juridică.

La 24 ianuarie 2020, Casa Națională de Asigurări Sociale a declarat apel
nemotivat împotriva hotărârii din 26 decembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău,
sediul Rîșcani, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii contestate cu
pronunțarea unei decizii noi, de respingere a acțiunii.

Prin încheierea din 17 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva hotărârii din 26 decembrie 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani a fost considerat inadmisibil, pe motiv că motivarea apelului nu a fost depusă.

Invocând ilegalitatea acestei încheieri, la 28 iulie 2020, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus recurs, solicitând admiterea recursului, casarea încheierii din 17 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău cu dispunerea repunerii în termen a apelului motivat și restituirea cauzei la rejudecare în instanța de apel pentru judecarea apelului în fond.

În susținerea recursului s-a invocat dezacordul cu încheierea contestată, considerând-o ilegală și neîntemeiată pe motiv că a fost emisă cu încălcarea normelor de drept procedural, or, instanța de apel urma să țină cont de normele de drept naționale, cât și de practica CEDO în vederea neîngrădirii dreptului privind accesul liber la justiție.

În acest context, a invocat că a încercat să depună motivarea apelului la Curtea de Apel Chișinău, însă cancelaria instanței a refuzat în înregistrarea acestuia, deoarece dosarul încă nu era parvenit de la prima instanță, propunându-i-se ca să fie așteptată notificarea instanței de apel prin care i se va acorda termen pentru lichidarea neajunsurilor.

Într-adevăr, până la 15 martie 2020, instanța de apel a creat o practică judiciară prin expedierea notificărilor pentru a prezenta apelul motivat, ca ulterior după 15 mai 2020, brusc să fie modificată această practică judiciară, fără a anunța justițiabilii. Or, ar fi bine ca instanțele de judecată să creeze o practică unanimă în vederea recepționării cererilor de apel, deoarece pe de o parte, instanța de fond nu recepționează motivarea apelului făcând trimitere că aceasta se depune la Curtea de Apel, iar pe de altă parte, Curtea de Apel nu recepționează apelul motivat dacă dosarul nu a parvenit de la instanța de fond, ceea ce crează o confuzie în acțiunile părților care ulterior le sunt lezate drepturile procesuale echitabile, încălcându-se dreptul la apărare, ceea ce este inadmisibil.

În opinia sa, acțiunile și faptele cazului au demonstrat intenția de a contesta hotărârea primei instanțe, fiind depus în termen apelul nemotivat, doar că pandemia mondială, starea de urgență și starea de urgență în sănătate au perturbat buna și normala desfășurare a procesului.

În conformitate cu art. 242 Cod administrativ, recursul împotriva încheierii judecătorești se depune motivat la instanța de judecată care a emis încheierea contestată în termen de 15 zile de la notificarea încheierii judecătorești, dacă legea nu stabilește un termen mai mic.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale la 28 iulie 2020 (f.d.149) este în termen, având în vedere că încheierea contestată a fost emisă la 17 iunie 2020 (f.d.142) și recepționată de recurentă la data de 15 iulie 2020 (f.d.146).

În conformitate cu art. 243 alin. (2) Cod administrativ, instanța competentă soluționează recursul împotriva încheierilor judecătorești fără ședință de judecată. Dacă consideră necesar, instanța competentă poate cita participanții la proces.

În speță, Colegiul nu consideră oportun de a cita participanții la proces pentru a se pronunța cu privire la argumentele invocate în recurs, deoarece criticele recurente Casa Națională de Asigurări Sociale au fost expuse cu suficientă claritate.

Studiind materialele dosarului, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul neîntemeiat și care urmează a fi respins cu menținerea încheierii din 17 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău.

În motivarea concluziei enunțate se rețin următoarele argumente.

În conformitate cu art. 243 alin. (1) lit. b) Cod administrativ, examinând recursul împotriva încheierii judecătorești, instanța adoptă una dintre următoarele decizii: respinge recursul.

Din conținutul recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale reiese că recurenta nu este de acord cu încheierea din 17 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care apelul declarat de ultima împotriva hotărârii din 26 decembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani a fost considerat inadmisibil, pe motiv că motivarea apelului nu a fost depusă (f.d.149-151), iar din conținutul încheierii recurate rezultă că, motivarea apelului nu a fost depusă conform prevederilor art.232 alin.(2) Cod administrativ, din care considerent apelul a fost considerat inadmisibil (f.d.142-144).

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră concluzia instanței de apel despre necesitatea declarării inadmisibile a apelului, pe motiv că nu a fost depusă motivarea acestuia, justă.

În conformitate cu art. 232 Cod administrativ, apelul se depune la instanța de judecată, care a emis hotărârea contestată în termen de 30 de zile de la pronunțarea dispozitivului hotărârii, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de judecată, care a emis hotărârea contestată, transmite neîntârziat apelul împreună cu dosarul judiciar, după motivarea hotărârii, instanței de apel. Motivarea apelului se prezintă la instanța de apel în termen de 30 de zile de la data notificării hotărârii motivate. Dacă se depune împreună cu apelul, motivarea apelului se depune la instanța de judecată care a emis hotărârea contestată.

În conformitate cu art. 236 alin. (1) și (2) lit. e) Cod administrativ, instanța de apel examinează din oficiu admisibilitatea apelului. Dacă este inadmisibil, apelul se declară ca atare printr-o încheiere susceptibilă de recurs. Apelul se declară inadmisibil în special când motivarea apelului nu a fost depusă sau a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la art. 232 alin. (2).

Conform art. 97 Cod administrativ, notificarea este comunicarea, dispusă de autoritatea publică, a unui înscris în forma stabilită de prezentul cod. Notificarea se face în cazurile prevăzute de lege sau prin dispoziția autorității publice. Autoritatea publică poate alege între următoarele forme de notificare: a) notificare prin act de recunoaștere a recepționării; b) notificare prin poștă cu act de notificare; c) notificare prin poștă cu scrisoare recomandată.

În conformitate cu art. 109 Cod administrativ, un înscris poate fi notificat prin poștă cu scrisoare recomandată cu aviz de recepție. Pentru probarea notificării este suficient avizul de recepție.

Potrivit art. 63 Cod administrativ, calcularea termenelor în procedura administrativă se efectuează în conformitate cu prevederile art. 259-266 din Codul civil. Dacă o autoritate publică trebuie să efectueze prestații doar pentru o anumită perioadă de timp, atunci această perioadă expiră în ultima zi a ei, chiar și atunci când aceasta este o zi de sâmbătă, duminică sau o zi liberă stabilită prin lege.

La rândul său, art. 261 Cod civil (articolul 385 în redacția actuală a Codului civil) prescrie în alin. (1) că, dacă începutul curgerii termenului este determinat de un eveniment sau moment în timp care va surveni pe parcursul zilei, atunci ziua survenirii evenimentului sau momentului nu se ia în considerare la calcularea termenului.

Astfel, din actele cauzei rezultă că prin hotărârea din 26 decembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, cererea de chemare în judecată depusă de Radu Bîrcă a fost admisă parțial (f.d.119), iar la data de 24 ianuarie 2020, Casa Națională de Asigurări Sociale a declarat apel nemotivat împotriva hotărârii din 26 decembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii contestate cu pronunțarea unei decizii noi, de respingere a acțiunii (f.d.123-124).

Tot actele cauzei atestă că, la data de 10 februarie 2020 Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani a expediat în adresa participanților la proces, inclusiv în adresa apelantei – recurente Casa Națională de Asigurări Sociale copia hotărârii motivate din 26 decembrie 2019 (f.d.136), care a fost recepționată de ultima la data de 27 februarie 2020, fapt confirmat prin avizul de recepție anexat la materialele cauzei (f.d.137).

Totodată, conform Hotărârii Parlamentului Republicii Moldova nr. 55 din 17 martie 2020 privind declararea stării de urgență, s-a declarat stare de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova pe perioada 17 martie – 15 mai 2020.

În corespundere cu pct. 1 din anexa la Dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova nr. 1 din 18 martie 2020, pe durata stării de urgență termenele de prescripție și termenele de decădere de orice fel nu încep să curgă, iar dacă au început să curgă, se suspendă pe toată durata stării de urgență instituite potrivit Hotărârii Parlamentului nr. 55 din 17 martie 2020.

Potrivit pct. 4 din anexă la dispoziția nr. 1 din 18 martie 2020 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, cauzele civile, cu excepția, celor ce se examinează conform legii în lipsa părților, care au fost amânate pentru pronunțare, ce vizează eliberarea ordonanțelor de protecție, acțiunile privind confiscarea averii nejustificate, încuviințarea spitalizării forțate și tratamentului forțat, se suspendă de drept.

Iar pct. 8 al anexei respective stipulează că termenele de exercitare a căilor de atac în cauzele care se suspendă de drept, aflate în curs la data instituirii prezentei stări de urgență, se întrerup, urmând a curge noi termene, de aceeași durată, de la data încetării stării de urgență.

Prin urmare, având în vedere că pentru perioada stării de urgență (17 martie – 15 mai 2020) a fost suspendată curgerea termenului, în speță, termenul de declarare a motivării apelului și-a început curgerea la 28 februarie 2020, ziua imediat următoare datei recepționării copiei hotărârii motivate de către apelantă și a expirat la data de 27 mai 2020, conform următorului calcul (18 zile – de la 28 februarie 2020 până la 16 martie 2020, ultima zi până la instituirea stării de

urgență) + (12 zile – de la 16 mai 2020, prima zi după expirarea stării de urgență până la 27 mai 2020, în total 30 zile).

Cu toate acestea, în pofida obligațiilor sale procesuale, apelanta Casa Națională de Asigurări Sociale nu a depus motivarea apelului în interiorul termenului legal de 30 de zile de la notificarea copiei hotărârii motivate, termen imperativ prevăzut de lege.

Cât privesc argumentele recurentei Casa Națională de Asigurări Sociale precum că a încercat să depună apelul motivat la Curtea de Apel Chișinău, însă cancelaria instanței a refuzat în înregistrarea acestuia, deoarece dosarul încă nu era parvenit de la prima instanță, propunându-i-se ca să fie așteptată notificarea instanței de apel prin care i se va acorda termen pentru lichidarea neajunsurilor, acestea nu pot fi reținute întru justificarea neprezentării motivării apelului timp de 4 luni de zile (de la data recepționării copiei hotărârii motivate a instanței de fond și până la data soluționării chestiunii punerii apelului pe rol), în situația în care, cauza în ordine de apel, urma a fi judecată anume la cererea de apel depusă de Casa Națională de Asigurări Sociale.

Or, ultima având calitatea procesuală de apelantă, trebuia să îndeplinească anumite obligațiuni, iar în cazul neîndeplinirii, este ținută să suporte consecințele nefavorabile. De altfel, Casa Națională de Asigurări Sociale a cunoscut despre existența litigiului, contestând cu apel hotărârea primei instanțe și urma a se interesa de soarta dosarului, aspect relevat și în jurisprudența CtEDO care obligă părțile de a urmări desfășurarea procesului și a depune diligența necesară în realizarea obligațiilor și drepturilor procedural.

Nu pot fi reținute nici argumentele recursului precum că Casa Națională de Asigurări Sociale aștepta că instanța de apel să emită și expedieze în adresa sa o încheiere/notificare prin care să-i acorde un termen de înlăturare a neajunsului, pentru depunerea motivării apelului, aceasta fiind calificat de recurentă drept un neajuns ce ar trebui înlăturat, conform art. 235 din Codul administrativ.

Aceasta deoarece rezultând din prevederile art. 235 Cod administrativ – nerespectarea cerințelor cererii de apel, instanța de judecată stabilește un termen pentru neînlăturarea neajunsurilor doar în cazurile prevăzute de art. 233 alin. (1), (2) și art. 234 alin. (1) Cod administrativ, care nu cuprinde însă și cazul în care cererea de apel nu este motivată. Or, neindicarea circumstanțelor de fapt și de drept pe care apelanta își întemeiază cererea de apel, nu constituie temei de acordare a termenului pentru lichidarea neajunsului.

De altfel, în atare situații art. 232 alin. (2) Cod administrativ, stabilește fără interpretări că motivarea apelului se prezintă la instanța de apel în termen de 30 de zile de la data notificării hotărârii motivate, ceea ce denotă că Codul administrativ nu prevede obligația instanței de apel să acorde termen apelantului pentru depunerea apelului motivat.

La rândul său, acordarea unui termen pentru prezentarea apelului motivat ar constitui o ingerință în drepturile intimatului.

Totodată, argumentele invocate de recurenta Casa Națională de Asigurări Sociale în recurs precum că până la 15 martie 2020, instanța de apel a creat o practică judiciară prin expedierea notificărilor pentru a prezenta apelul motivat, ca ulterior după 15 mai 2020, brusc să fie modificată această practică judiciară, fără a anunța justițiabilii, crează o confuzie în acțiunile părților care ulterior le sunt lezate

drepturile procesuale echitabile, încălcându-se dreptul la apărare, acestea sunt neîntemeiate și urmează a fi respinse, or, în sensul principiului necunoașterea sau cunoașterea greșită a legii, nu exonerează participanții la proces de obligația de a se conforma legii, la caz, nerespectarea termenului de depunere a motivării apelului se datorează în exclusivitate comportamentul pasiv și indiferent al recurenteii, care trebuia să dea dovadă de responsabilitate și atitudine activă, folosindu-se cu bună-credință de drepturile și obligațiile sale procedurale. Respectiv, înțelegerea greșită de către recurentă a regulilor procedurale nu o exonerează de sancțiunile procedurale.

Mai mult, instanța de recurs menționează că referirea recurenteii la aceste circumstanțe nu sunt relevante în prezenta speță, deoarece Curtea Supremă de Justiție a dat deja apreciere situației juridice în cauze similare (dosar nr. 3r-38/20 din 5 februarie 2020, 3r-28/20 din 12 februarie 2020).

În aceste circumstanțe, Colegiul conchide că, instanța de apel corect a declarat inadmisibil apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale pe motivul neprezentării apelului motivat în modul stabilit de art. 232 alin. (2) Cod administrativ. Or, dânsa fiind conștientă că a depus încă la 24 ianuarie 2020 cererea de apel nemotivată, avea obligația de a întreprinde toate măsurile necesare, după cum sugerează și jurisprudența CEDO (Van Harn versus Germany, nr. 7557/03 din 11 septembrie 2007), de a proteja drepturile sale de acces la instanță și de a îndeplini cerințele legale, condiții însă ce nu se atestă la caz.

În această ordine de idei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție conchide că argumentele, invocate în cererea de recurs, indică direct la nerespectarea de către recurentă a drepturilor sale procedurale și eschivarea de la îndeplinirea actelor de procedură, în măsura stabilită de normele de drept procedural și nu pot fi acceptate de către instanța de recurs în vederea casării actului judecătoresc contestat.

Or, în cazul examinării apelului declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale pe fond, se va încălca principiul securității raporturilor juridice, garantat de articolul 6 și preambulul Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, ceea ce este inadmisibil.

În cauzele Ceachir contra Moldovei din 15 ianuarie 2008 și Melnic contra Moldovei din 14 noiembrie 2006, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a notat că prin neaducerea vreunui motiv pentru prelungirea termenului de depunere de către pârâți a unui act procedural, instanțele judecătorești naționale încălcă drepturile participanților la un proces echitabil.

Luând în considerație cele expuse, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție concluzionează că argumentele invocate în recurs sunt neîntemeiate, fapt pentru care recursul urmează a fi respins cu menținerea încheierii instanței de apel.

În conformitate cu art. 243 alin. (1) lit. b) Cod administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

decide :

Se respinge recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale.

Se menține încheierea din 17 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, în cauza de contencios administrativ la acțiunea depusă de Radu Bîrcă împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea actului administrativ individual defavorabil, obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil și repararea prejudiciului moral.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Nina Vascan

Nicolae Craiu